

УДК [351.743:378:050](091)(477)

Петро Олександрович БІЛОУС,

*заступник начальника – начальник редакційного відділення
відділу організації наукової роботи Харківського національного
університету внутрішніх справ, відповідальний секретар редколегії
збірника наукових праць «Вісник Харківського національного
університету внутрішніх справ»;*

Ірина Вікторівна КОСТИНА,

*редактор редакційного відділення відділу організації наукової роботи
Харківського національного університету внутрішніх справ,
т.в.о. відповідального секретаря наукового журналу «Право і Безпека»*

**Історія та перспективи розвитку періодичних
друкованих наукових фахових видань
Харківського національного університету
внутрішніх справ**

Працюючи над виконанням вимог, закладених у наказі
МОНмолодьспорту України від 17.10.2012 № 1111 «Про затвердження
Порядку формування Переліку наукових фахових видань України»,

редакційно-видавничим відділом (з літа 2013 р. – редакційне відділення відділу організації наукової роботи) Харківського національного університету внутрішніх справ спільно з редколегіями було проведено величезний обсяг роботи зі створення веб-сторінок періодичних друкованих наукових фахових видань, одноосібним засновником і видавцем яких є Університет, – збірника наукових праць «Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ» та наукового журналу «Право і Безпека». Відповідні сайти видань завдяки також зусиллям фахівців науково-технічного інформаційно-комп'ютерного центру (зараз – інформаційно-технічний відділ) і загальної бібліотеки Університету стали у першому півріччі 2014 р. доступними всьому світові, але поки що лише в україномовній версії, за адресами: visnyk.univd.kharkov.ua, pb.univd.kharkov.ua.

Одним із підсумків проведеної роботи можна вважати дослідження авторами спільно з редакторами редакційного відділення відділу організації наукової роботи С.В. Гончарук та Ю.І. Гековою історії видань, результати якого наведемо в рамках цієї публікації.

Отже, **збірник наукових праць «Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ»** (перша назва – «Вісник Університету внутрішніх справ») було засновано у 1995 р., і вже у 1996 р. побачив світ його перший друкований випуск.

Видання від початку мало стати трибуною для науковців, які працюють чи навчаються в Університеті, а також займаються науковими проблемами, що є профільними для вишу. Звісно, найпріоритетнішим завданням збірника стало надання першочергової можливості ад'юнктам, здобувачам, науково-педагогічним працівникам Університету публікувати результати власних досліджень у різних галузях. Основну увагу у збірнику було приділено теоретичним та практичним проблемам становлення і розвитку правової системи незалежної України, підготовці кадрів для органів внутрішніх справ – центральної ланки правоохоронної системи України.

До складу першої редакційної колегії збірника увійшли: ректор Університету, доктор юридичних наук, професор Олександр Маркович Бандурка (відповідальний редактор), доктор юридичних наук, професор О. Н. Ярмиш (заступник відповідального редактора), П. М. Львова (відповідальний секретар), доктор юридичних наук, професор В. С. Венедиктов, кандидат юридичних наук, доцент В. Я. Гоц, доктор історичних наук, професор В. А. Греченко, доктор біологічних наук, професор В. А. Друзь, доктор юридичних наук, професор А. Ф. Зелінський, кандидат юридичних наук, доцент І. Г. Кириченко, доктор економічних

наук, професор Є. В. Ковальов, кандидат юридичних наук, доцент Г. К. Кожевніков, доктор філософських наук, професор О. М. Кривуля, кандидат педагогічних наук, доцент О. С. Левашов, кандидат юридичних наук, доцент П. І. Орлов, доктор юридичних наук, професор О. А. Пушкін, доктор соціологічних наук, професор В. О. Соболев, доктор фізико-математичних наук, професор С. В. Яковлев.

Як періодичне друковане наукове фахове видання рішенням президії ВАК України збірник було визнано у 1997 р.: з юридичних наук – з 26.06.1997, з економічних, технічних, філософських, соціологічних, психологічних, політичних наук і науки державного управління – з 11.09.1997.

З часом оновлювався склад редколегії університетського «Вісника». Так, у 2005 р. посаду відповідального редактора збірника обіймає доктор юридичних наук, професор О. Н. Ярмаш; у 2006 р. на цій посаді його змінює доктор юридичних наук, професор Ю. О. Погрібний; з 2007 р. редакційну колегію очолює доктор юридичних наук, професор А. Т. Комзюк; на зміну йому у 2008 р. приходить доктор юридичних наук, доцент Г. О. Пономаренко. У 2009 р. відповідальним секретарем редколегії збірника стає автор цієї публікації П. О. Білоус. У 2010 р. до виконання обов'язків відповідального редактора повертається доктор юридичних наук, професор О. М. Бандурка; наприкінці 2012 р. редакційну колегію очолює доктор юридичних наук С. М. Гусаров, а посада голови редколегії від цього часу носить назву «головний редактор».

Видавалися спеціальні випуски збірника:

2000 р. – випуск, основну частину якого склали наукові розвідки молодих учених Університету внутрішніх справ, що були обговорені на науково-практичній конференції «Проблеми сучасної юридичної науки в дослідженнях молодих учених» (Харків, 14.04.2000);

2002 р. – випуск до 10-річчя утворення Національного університету внутрішніх справ;

2003 р. (20.10.2003) – спільно з науковим журналом «Право і Безпека» – випуск, присвячений 50-річчю з дня народження доктора юридичних наук, професора Валентина Семеновича Венедиктова;

2011 р. – як спецвипуск «Незалежній Україні – 20 років» виходить № 2 (53).

Починаючи з 2007 р. «Вісник» перейняв справжню знахідку іншого періодичного друкованого фахового видання, засновником і видавцем якого є Університет, – наукового журналу «Право і Безпека». На сторінках збірника регулярно висвітлюється інформація про найвагоміші та найцікавіші наукові події, що відбуваються у стінах Університету, про здійснені наукові дослідження, видані книги тощо.

2009 р. відзначився низкою важливих подій. По-перше, було розпочато розміщення електронних копій збірника в базі даних «Наукова періодика України», яку веде Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. По-друге, збірник було зареєстровано як міжнародне видання в *ISSN International Centre, Paris* (ISSN 1999-5717). По-третє, протягом цього ж року відповідно до вимог державного стандарту ДСТУ 4861:2007 було змінено нумерацію «Вісника», яка зберігається й донині: випуски з валовою нумерацією було замінено номерами, а поруч із роком видання зазначають і поточну (в межах року), і валову нумерацію.

Щоразу, беручи участь у конкурсах на краще наукове, навчальне та періодичне видання в системі МВС України в номінації «Наукові періодичні видання», наукова збірка ставала переможцем або призером конкурсів: у 2008 р. зайняла 3-тє місце, у 2009 р. стала переможцем конкурсу, у 2011 р. знов посіла 3-тє місце, у 2013 р. посіла 2-ге місце.

Сьогоднішній «Вісник» висвітлює широке коло актуальних проблем держави і права, боротьби зі злочинністю та охорони правопорядку, адміністративного права і процесу, фінансового, інформаційного, цивільного, господарського, трудового, земельного та екологічного права, соціології тощо.

Науковий журнал «Право і Безпека» був започаткований Харківським національним університетом внутрішніх справ у травні 2002 р. у рік 10-річчя створення університету як вищого навчального закладу.

На своїх шпальтах журнал на мав об'єднати науковців і практичних працівників органів внутрішніх справ та інших правоохоронних структур України; ставив своїм завданням довести до широкого кола наукової громадськості результати актуальних наукових досліджень вчених, професорсько-викладацьких колективів вищих навчальних закладів, фахівців і працівників підрозділів внутрішніх справ, інших міністерств і відомств України та зарубіжжя в здійсненні правоохоронної діяльності, забезпеченні захисту прав та інтересів людини в демократичному суспільстві.

Важливими науковими напрямками публікацій журналу стали методологічні, правові, економічні, соціальні і технічні аспекти розбудови держави на шляху сталого розвитку та забезпечення її національної безпеки.

Першим головним редактором журналу став ректор Університету, народний депутат України генерал-полковник міліції Олександр Маркович Бандурка.

Під його чітким керівництвом наукове видання «Право і Безпека» мало стати трибуною, рупором авторів, які звертаються до прикладних проблем. Тому не випадково були визначені такі рубрики видання: «Теорія та практика правоохоронної діяльності», «Технічне супроводження заходів національної безпеки», «Економічна безпека держави в умовах ринкової трансформації» тощо.

Біля витоків журналу стояли відомі спеціалісти у своїй галузі – доктор технічних наук, професор Ю. О. Абрамов; доктор юридичних наук, професор В. С. Венедиктов; доктор економічних наук, професор В. В. Глущенко; доктор технічних наук, професор І. Д. Горбенко; доктор юридичних наук, професор В. П. Ємельянов; доктор технічних наук, професор М. М. Зацеркляний; кандидат технічних наук, старший науковий співробітник І. В. Зозуля; доктор економічних наук, професор М. М. Кім; доктор економічних наук, професор Є. В. Ковальов; кандидат юридичних наук, професор П. І. Орлов; доктор економічних наук, професор В. М. Соболев; доктор технічних наук, професор Ю. В. Стасєв; доктор юридичних наук, професор В. М. Трубников; доктор технічних наук, професор І. А. Шеренков; доктор фізико-математичних наук, професор С. В. Яковлев; доктор економічних наук, професор О. Л. Яременко; доктор юридичних наук, професор О. Н. Ярмиш. Цей потужний колектив являв собою першу редакційну колегію журналу, і завдяки його високому професіоналізму та ретельному рецензуванню наукове видання «Право і Безпека» вже із самого початку намітило собі найвищу планку.

Справжньою знахідкою стала рубрика «Сторінка редколегії», де з номера в номер освітлювались найвагоміші та найцікавіші події, що відбувались в стінах Університету, а також наукові дослідження поточного року. Втім, починаючи з 2007 р., як було вказано раніше, така інформація стала висвітлюватися у збірнику наукових праць «Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ».

У цьому ж 2002 р. з'явилися нові наукові напрямки журналу – соціологічний та психологічний. Звичайно, розширилась і редакційна колегія журналу за цими галузями науки. Так, до неї увійшли доктор соціологічних наук, професор В. С. Бакіров, доктор соціологічних наук, старший науковий співробітник М. М. Саппа, доктор соціологічних наук, доцент І. П. Рущенко, доктор соціологічних наук, доцент Л. М. Хижняк, доктор психологічних наук, доцент Л. М. Балабанова, доктор психологічних наук, професор С. П. Бочарова, доктор біологічних наук, професор В. А. Друзь, доктор біологічних наук, професор Л. А. Перелигіна, доктор біологічних наук, професор М. Г. Самойлов.

За 2002 р. на 100 друкованих аркушах було випущено 4 номери журналу, де було надруковано 198 наукових статей, а також інші матеріали.

2003 р. відзначився низкою важливих подій. По-перше, рішеннями президії ВАК України з 11.06.2003 науковий журнал «Право і Безпека» був визнаний фаховим із юридичних і технічних наук, з 10.12.2003 – із психологічних і соціологічних наук, з 30.06.2004 – з економічних наук. По-друге, журнал був зареєстрований як міжнародне видання в *ISSN International Centre, Paris* (ISSN 1727-1584); почали з'являтися наукові роботи фахівців близького та далекого зарубіжжя; нумерацію журналу було переведено на найпоширенішу на той час в міжнародній практиці нумерацію, яка включала в себе, крім календарного року, номер тому (відповідав порядковому номеру року випуску) та номер журналу в цьому томі.

Згідно із заведеною новацією редакційна колегія журналу одноставно визнала автором кращої статті 2003 р. доктора юридичних наук, професора В. С. Венедиктова і за цикл статей в галузі трудового права і права соціального забезпечення, надрукованих у журналі «Право і Безпека», нагородила його почесним Сертифікатом «Стаття 2003 року», власник якого мав право на пріоритетну публікацію в журналі.

За результатами V конкурсу юридичних видань 2002/2003 рр. Спількою юристів України журнал «Право і Безпека» був визнаний кращим юридичним періодичним виданням України і нагороджений спеціальними відзнаками за високий науковий рівень публікацій та висвітлення широкого комплексу проблем правоохоронної діяльності, а також за оригінальність внутрішнього оформлення.

Наприкінці 2004 р. за рішенням редколегії журналу були нагороджені: Сертифікатом «Стаття 2004 року» – за цикл статей із соціальної психології та психології особистості – доктор психологічних наук, професор Л. М. Балабанова; Сертифікатом «Пошана 2004 року» – за сприяння просвітницькій правоохоронній діяльності наукового журналу «Право і Безпека» – колектив загальної бібліотеки Національного університету внутрішніх справ; Сертифікатом «Юристика-2004» за результатами проведеного Всеукраїнського конкурсу на краще наукове монографічне видання року у сфері правоохоронної діяльності, присвяченого професійному святу – Дню міліції України, – кандидат юридичних наук, доцент О. В. Марцеляк.

З часом оновлювався склад редколегій журналу. Так, з 2006 року головним редактором журналу став доктор юридичних наук, професор В. С. Венедиктов; з 2008 р. посаду головного редактора обіймає доктор

юридичних наук, старший науковий співробітник О. М. Головка, а посаду відповідального секретаря редколегії – П. М. Львова; у 2009–2012 рр. обов'язки головного редактора виконував доктор юридичних наук, професор А. Т. Комзюк, а з 2012 р. і по нинішній день посаду головного редактора знов обіймає доктор юридичних наук, професор О. М. Головка; обов'язки відповідального секретаря редколегії з 2009 по 2013 рр. виконувала О. О. Конобевська, з 2014 р. поки що тимчасово виконання цих обов'язків покладено на автора цієї публікації І. В. Костіну.

Із 2009 р. розпочато розміщення електронних копій журналу в базі даних «Наукова періодика України», яку веде Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

Протягом цього ж року відповідно до вимог державного стандарту ДСТУ 4861:2007 було змінено нумерацію журналу, яка зберігається й донині: поруч із роком видання крім поточної нумерації зазначають також валову нумерацію – порядковий номер випуску видання від його заснування.

І хоча протягом часу науковий журнал «Право і Безпека» зазнавав різних трансформацій, але незмінними завжди залишалися його статус і активний вплив на вітчизняне правознавство та юридичну практику. У 2008 р. журнал посідав 3-тє, а у 2010 та 2012 рр. – 2-ге місце в конкурсах на краще наукове, навчальне та періодичне видання в системі МВС України в номінації «Наукові періодичні видання».

Робота щодо подальшого розвитку періодичних друкованих наукових фахових видань Університету продовжується. Сьогодні ставить усе більш високі вимоги до них, що пов'язано із низкою чинників, головними з яких є намагання інтегрувати наукові доробки, викладені на сторінках друкованих видань, у світовий інформаційний простір, а також боротьба із плагіатом, який став не таким вже рідким явищем не тільки в Україні, а й в інших державах, та прагнення до подальшого вдосконалення вітчизняної наукової діяльності. Підтвердженням цього є відповідні норми нового Закону України «Про вищу освіту», в якому боротьбу з плагіатом у різних його проявах виділено в одне із завдань вищих навчальних закладів в умовах здобуття ними безумовно вищої автономії. Цей же Закон визначає для видань такий перспективний напрямок їхнього розвитку, як міжнародне реферування і входження до міжнародних наукометричних баз. Досягнення таких цілей можливе лише за умови злагодженої діяльності усіх осіб, задіяних у підготовці публікацій та у випуску видань у світ.

Одержано 24.09.2014